

ANSAS INNSPILL TIL BEHANDLING AV ST. MELD. nr. 44 (2008-2009), UTDANNINGSLINJA

ANSA er utenlandsstudentenes samskipnad og interesseorganisasjon. ANSA tilbyr beredskap og velferdstjenester til over 21 000 norske studenter og elever i utlandet. ANSA har rundt 8 000 medlemmer i over 90 land. ANSA driver et nasjonalt informasjonssenter for utdanning i utlandet som årlig betjener over 10 000 henvendelser.

UTFORDRING

Studentvekst. ”Utdanningslinja” presenterer anslag om en kraftig studentvekst de nærmeste årene. Nye estimater angir at antall norske studenter vil øke med 10 000 i året frem til 2013. De siste tallene på søkere i Norge fra Samordna opptak viste at tilveksten av nye studenter allerede er i gang. Ferske tall fra SSB viser at studentantallet i Norge har økt med 3,3 prosent fra i fjor. Denne utviklingen vil sette norske utdanningsinstitusjoner under press. Dermed blir det en utfordring å sikre fremtidige studenter et godt utdanningstilbud og møte samfunnets krav om flere arbeidstakere med høyere utdanning.

ANSAS FORSLAG TIL LØSNING

Bedre tilrettelegging for utenlandsstudier. En viktig del av løsningen på det kommende kapasitetsproblemet som følger av studentveksten, vil være å gi studenter og elever som ønsker det, bedre mulighet til utenlandsstudier. For å få umiddelbar effekt bør flere gis mulighet til å ta bachelorgrad i utlandet, ettersom dette i størst grad vil lette presset på norske institusjoner.

Dette er viktig av flere grunner:

- **Lønnsomt.** Det er en myte at utenlandsstudier koster Norge masse penger. Mange av studentene går på statlige universiteter i Europa hvor skoleplassene er mer eller mindre gratis. Betaler studentene skoleavgift, er det studentene selv som tar den største kostnaden. Uavhengig av hvor mye en studieplass koster, er det ordinære stipendiet i dag på maksimalt 39 000 kr for masterstudier og 28 000 kr for bachelorstudier. Resten av kostnadene tar studenten selv. I Norge betaler staten det mangedoblede for de fleste av studieplassene.
- **Tidlig innsats.** Unge studenter er mer villige og har større anledning til å dra til utlandet for å ta utdanning. Med tanke på at studentveksten delvis skyldes større ungdomskull, er det hensiktsmessig å gjøre det lettere å begynne på høyere utdanning i utlandet. ANSAs infosenter for utdanning i utlandet erfarer at det er langt flere som ønsker å studere i utlandet, enn som faktisk gjør det. Hvis fremtidige nye studenter i større grad får mulighet til å realisere sine studieønsker, er det rimelig å anta at de i mindre grad vil falle fra underveis.
- **Bedre samsvar mellom utdanning og arbeidslivets behov.** Yngrebølgen er en mulighet vi har til å møte studentenes ønsker om utenlandsopphold og Norges behov for arbeidskraft med internasjonal erfaring. Over 8 av 10 utenlandsstudenter vender hjem innen tre år etter endt utdanning. Ved å studere i utlandet oppnår studentene, foruten det faglige utbyttet, også tilleggskompetanse i form av språk-, kultur- og samfunnsforståelse. Utenlandsstudentene tilegner seg et internasjonalt nettverk og en stadig mer etterspurt mobilitetskapital, det vil si evne og tilbøyelighet til å flytte på seg i forbindelse med videre studier og karriere.
- **Sikre kvalitet.** Norske læresteder frykter at en studentvekst vil svekke kvaliteten på utdanningen hvis nye studenter presses inn på forelesninger, seminarer og lesesaler. Å legge til rette for at de som ønsker å ta gode utdanninger i utlandet, får større mulighet til det, vil derfor også bidra til at studentene får kvalitetsutdanning her hjemme. Det tar langt tid å bygge ut utdanningskapasitet som verner om forskningsbasert utdanning og kvalitet.
- **Opprettholde lik rett til utdanning.** Det er skjev sosial og geografisk rekruttering til utenlandsstudier. En av grunnene til dette er at dagens studiefinansiering ikke gir alle en reell mulighet til å realisere sine studieønsker. Mange vegrer seg for å ta en bachelorgrad i utlandet fordi de synes kostnadene blir for høye, viser funn i ANSAs mobilitetsundersøkelse fra 2009.

ANSAS FORSLAG TIL TILTAK

1. **Lette den økonomiske byrden for den enkelte utenlandsstudent.** I dag får studenter på delstudier/utveksling og masternivå mer i skolepengestipend enn de som tar en bachelorgrad. For å lykkes med utdanningslinja er det viktig å gi flere mulighet til å dra ut tidlig og på lengre opphold. Da må studenter som vil ta en bachelorgrad i utlandet, få den samme studiestøtten som de øvrige utenlandsstudentene, dvs. 70 prosent stipend av skolepenger opp til 56 220 kroner. Med dette vil maksprisen på alle avgiftsbelagte studieplasser i utlandet være 39 000 kroner for staten.
2. **Øke studiemulighetene i land som er viktige for Norge.** Norske studenter får i dag ikke Lånekassestøtte det første året av en bachelorgrad i land som USA, Kina, Brasil, Russland, Japan, India og en rekke andre ikke-vestlige land. Dermed blir det umulig for de som ønsker det, å ta en hel grad i disse landene med mindre de har foreldre som kan sponse med skolepengestøtte og bo- og levestøtte i et helt år. ANSA mener at førsteårsstøtte til USA og ikke-vestlige land bør gjeninnføres. Dette vil gi flere muligheten til å begynne på en utdanning i utlandet og stimulere til økt geografisk spredning av utenlandsstudentene.
3. **Øke mulighetene for å tilegne seg fremmedspråk.** I dag er det mulig for studenter som skal ta en hel grad i ikke-engelsk språklige land å motta bo- og levestøtte i ett semester mens de studerer språk. I Stortingsmelding 14 2008/2009 foreslår regjeringen å fjerne denne muligheten. ANSA mener tvert i mot at ordningen må utvides til å gjelde to semestre. Hvis ikke studentene har mulighet til å lære seg fremmedspråk, blir det naturligvis vanskelig for dem å begynne på studier i ikke-engelskspråklige land.
4. **Styrke studie- og karriereveiledningen.** Med stor vekst i antall studiesøkende er det nødvendig med et godt informasjons- og veiledningstilbud slik at nye studenter kan ta mest mulig informerte studievalg. ANSA er derfor enig i forslaget om å opprette en nasjonal enhet for karriereveiledning, men fremhever at informasjon og veiledning om utenlandsstudier må inkluderes. ANSA driver Norges fremste informasjonssenter for utdanning i utlandet og ønsker å bidra til å heve kompetansen til rådgivere på videregående skoler og veiledere på institusjoner og informasjons- og karrieresentra på dette feltet.

Spørsmål kan rettes til **Karoline Myklebust**, president@ansa.no, tlf 906 511 56.